

HUDDINGE
KOMMUN

Underlag inför Mål och budget 2020-2022 för förskolenämnden

Innehåll

Innehåll	2
Huddinges vision och mål	3
Sammanfattning.....	3
Bra att leva och bo.....	4
Utbildning med hög kvalitet	5
Fler i jobb	7
God omsorg för individen	7
Ekosystem i balans	8
Systematisk kvalitetsutveckling	8
Attraktiv arbetsgivare	9
Sund ekonomi	9

Huddinges vision och mål

Vision: Huddinge - en av de tre populäraste kommunerna i Stockholms län

Huddinge kommuns vision är att vara en av de tre populäraste kommunerna i Stockholms län att bo, besöka och verka i.

Hållbart Huddinge 2030

I Ett hållbart Huddinge pekar kommunfullmäktige ut en långsiktig, önskvärd och möjlig framtid med fokus på år 2030. Här beskrivs hur ett hållbart Huddinge ter sig och vilka vägval kommunen bör göra för att komma dit.

Mål för Huddinge

För att nå det framtida läget i Ett hållbart Huddinge 2030 och visionen om att vara en av de tre populäraste kommunerna i Stockholms län, är *fem övergripande mål* formulerade som visar utåtriktat vad kommunen åstadkommer för invånare, brukare och kunder:

- Bra att leva och bo
- Utbildning med hög kvalitet
- Fler i jobb
- God omsorg för individen
- Ekosystem i balans

För att vara framgångsrik i detta arbete ska kommunen ständigt sträva efter att förbättra verksamheterna och detta är

formulerat i tre strategiska mål under rubriken effektiv organisation som visar inåtriktat hur och med vilka resurser kommunen genomför sitt uppdrag.

- Systematisk kvalitetsutveckling
- Attraktiv arbetsgivare
- Sund ekonomi

I underlag inför Mål och budget 2020–2022 beskriver nämnden de viktigaste frågorna för ökad måluppfyllelse, trender, utvecklingstendenser, demografiska förändringar och annat som påverkar nämndens verksamheter samt effekterna av dessa och eventuella åtgärder.

Nämndens del i arbetet med att uppfylla kommunens vision och mål

I Huddinge kommun är det särskilt prioriterat att kvalitetsarbetet stödjer verksamheterna samt förbättrar nämndernas förutsättningar att i första hand utföra kärnuppdraget. Det går att se på detta på flera sätt. Nämndens kärnuppdrag genomsyrar nämligen alla kommunens målområden samtidigt som alla kommunens målområden utifrån nämndens kärnuppdrag inryms under målområdet Utbildning med hög kvalitet. Utifrån detta resonemang är det önskvärt att nämndens kärnuppdrag bättre ska framträda i relation till övriga målområden. Förvaltningen föreslår därför en kommunövergripande översyn i syfte att tydliggöra vilken eller vilka nämnder med förvaltningar som är huvudansvarig för respektive övergripande målområde.

Sammanfattning

Utbildning med hög kvalitet är barn- och utbildningsförvaltningens främsta mål. Förutsättningen för att fler elever ska nå en gymnasieexamen på tre år skapas redan i förskolan och genom barnens och elevernas hela utbildning. I Huddinge definieras utbildning med hög kvalitet genom den pedagogiska plattformens tre hörnstenar; professionella skolledare, professionella pedagoger och stödjande lärmiljöer.

För att skapa utrymme för arbetet med att utveckla den pedagogiska verksamheten behöver grundförutsättningar som lokal- och kompetensförsörjning samt en ekonomi i balans finnas på plats, varför förvaltningen utöver utbildning med hög kvalitet särskilt prioriterar arbetet med målområdena

Attraktiv arbetsgivare och Sund ekonomi. En nolluppräknings förskolenämnden skulle innebära en påfrestning för en redan ekonomiskt utsatt verksamhet till följd av skuldåterbetalning med tillhörande effektiviseringskrav inom ram. Detta i en tid då kraven på verksamheten höjs i samband med att en reviderad läroplan träder i kraft för förskolan och konkurrensen om utbildade och kompetenta medarbetare är stor.

Utbildningssektorn är den verksamhet inom kommunen som är mest personalintensiv och som omfattas av en kompetensförsörjningsutmaning. Huddinge kommuns förskoleverksamhet har idag, i jämförelse med länet, relativt höga löner. Tillgång till kompetent och legitimerad personal är

dock inte enbart kopplat till lönenivå. Uppföljning visar att möjligheten att attrahera och behålla personal återfinns i tillgången till ett kollegialt lärande. Lärande som sker i arbetet tillsammans med andra utvecklar såväl enskilda medarbetare som den kollektiva kunskapen.

För att möta kompetensförsörjningsbehovet genomför förvaltningen en rad insatser som syftar till att möta behovet av behöriga medarbetare främst inom bristyrkesgrupper såsom förskollärare men även barnskötare. En del i detta arbete är att i samarbete med Södertörns högskola och fyra andra södertörnskommuner ta fram en verksamhetsintegrerad utbildning.

När Huddinge växer ställs högre krav på kompetensförsörjning, lokalförsörjning och stöd och samordning från central förvaltning till kommunala och fristående verksamheter. I syfte att säkerställa att vårdnadshavare får sitt förstahandsval av förskola behöver förvaltningen tillsammans med kommunen i övrigt planera för såväl tids- som kostnadseffektiva processer och utbildningslokaler. Vidare, för att

kunna möta upp behovet av utökat antal förskolor samt ökad valfrihet, behöver kommunen underlätta för fristående huvudmän att starta och driva utbildningsverksamhet i Huddinge. Detta samtidigt som skollagens krav för att starta fristående utbildningsverksamhet skärpts.

Mot bakgrund av det ser förvaltningen ett behov av långsiktighet och förutsägbarhet i arbetet med den pedagogiska utvecklingen. De åtaganden som beslutades i förskolenämndens verksamhetsplan för 2019 innebär ett långsiktigt arbete, hela vägen ut i verksamheten, för att skapa förutsättningar för, stödja, utmana och följa upp;

- Det systematiska kvalitetsarbetet
- Arbetet med digitalisering
- Det språk- och kunskapsutvecklande arbetet
- Arbetet med attraktiv arbetsgivare och arbetsgivarvarumärket
- Implementeringen av reviderad läroplan
- Omorganisation av förskoleområden

Bra att leva och bo

När Huddinge växer är det av vikt att kommunens samhällsservice ligger i fas med prognostiserad befolkningsutveckling. Utöver ansvaret för en utbildning med hög kvalitet ska förskolenämnden i lokalförsörjningsprocessen beskriva behovet av förskoleplatser. I syfte att säkerställa att vårdnadshavare får sitt förstahandsval av förskola behöver förvaltningen tillsammans med andra aktörer i kommunen planera för tids- som kostnadseffektiva processer i framtagandet och utvecklandet av utbildningslokaler.

I arbetet med lokalförsörjning ska barnperspektivet och det pedagogiska uppdraget med stimulerande, stödjande och säkra lärmiljöer stå i fokus. En del i detta arbete är nämndens beslutade tematiska strategier för lokalförsörjning. Strategin anger politiska ställningstaganden kring *vad* som ska göras och vilka förutsättningar som behövs för att bedriva verksamheten effektivt och med kvalitet. Viktigt vid nybyggnation är bland annat trygghet och säkerhet och samnyttjande av lokaler.

Då flera av kommunens utbildningslokaler är i behov av renovering, arbetsmiljöåtgärder eller tillbyggnad är även evakueringslösningar en viktig del i processen. Det handlar om att uppnå en kostnadseffektiv och alternativ användning av kommunens lokaler samtidigt som evakueringslösningarna ska vara adekvat ur ett barn-, vårdnadshavare- och medarbetarperspektiv.

Ett nästa steg i arbetet är att implementera och förankra de standardfunktionsprogram som kommer att tas fram under 2019. Likaså behöver en underhållsplan för befintligt bestånd vara en del av den processen.

Den politiska målsättningen är att hälften av alla nya verksamheter ska byggas och drivas i fristående regi. Detta för att kunna möta upp behovet av utökat antal förskoleplatser samt för en ökad valfrihet. I detta arbete ingår att yttra sig kring vilka förskolor som med fördel kan drivas i fristående regi. Likaså ingår att göra en översyn av befintliga lokaler som kan avyttras till fristående verksamhet.

Samtidigt har skollagens krav för att starta fristående utbildningsverksamhet skärpts. Bedömningen är att de ökade kraven innebär en större beredskap inom förvaltningen. Anledningen är en eventuell ökad risk att en eller flera fristående verksamheter avvecklas, väljer att inte etablera sig alternativt ombildas till pedagogisk omsorg till följd av de inte kan uppfylla de nya kraven kring ägar- och ledningsprövning. Inom förvaltningen finns en tjänst inrättad med särskilt ansvar för tillstånds- och tillsynsprövningen av fristående förskola och pedagogisk omsorg. Som följd av förändrad lagstiftning behövs en utökning av tjänsteomfattning.

Utbildning med hög kvalitet

Utbildning med hög kvalitet är barn- och utbildningsförvaltningens främsta mål. Förutsättningen för att fler elever ska nå en gymnasieexamen på tre år skapas redan i förskolan och genom barnens och elevernas hela utbildning. I Huddinge definieras utbildning med hög kvalitet genom den pedagogiska plattformens tre hörnstenar: professionella skolledare, professionella pedagoger och stödjande lärmiljöer. I detta ligger även att förvaltningen utvärderar och utvecklar det interna arbetet varvid en revidering av den pedagogiska plattformen behöver genomföras under kommande år. Plattformens tre hörnstenar är fortsatt bärande, men uppföljning visar ett behov av att tydliggöra såväl skillnader som likheter i förskolans och skolans verksamhet och behov.

Det övergripande syftet är en likvärdig förskola och skola där barn, elever och vårdnadshavare ska möta samma förhållningssätt kring pedagogik och ledarskap under hela sin tid i Huddinges förskolor och skolor. Genom en kollegial lärandekultur där goda exempel tas tillvara ges förutsättningar att skapa och att dela kunskap för att utveckla utbildningen. Huddinge kommun ska vara en attraktiv arbetsgivare och förvaltningen arbetar aktivt för att attrahera och rekrytera, introducera, behålla och utveckla professionella pedagoger och skolledare. Arbetet för en likvärdig utbildning med hög kvalitet ska stödjas, utmanas och följas upp noga inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet.

I detta ingår att skapa förutsättningar för att, stödja, utmana och följa upp undervisningens kvalitet. I utbildningsnämndernas verksamhetsplaner för år 2019 lyfts fyra gemensamma åtaganden för en utbildning med hög kvalitet. Därutöver lyfts två verksamhetsspecifika åtaganden för förskolenämndens verksamhetsplan. Alla åtaganden innebär ett långsiktigt arbete, hela vägen ut i verksamheten, i syfte att skapa förutsättningar för, stödja, utmana och följa upp;

- Det systematiska kvalitetsarbetet
- Arbetet med digitalisering
- Det språk- och kunskapsutvecklande arbetet
- Arbetet med attraktiv arbetsgivare och arbetsgivarvarumärket
- Implementeringen av ny läroplan
- Omorganisation av förskoleområden

Åtagandena tar sin utgångspunkt i de politiska prioriteringar som beskrivits i Mål och Budget 2019. Dessa är långsiktiga och har arbetats fram av skolledare och medarbetare från förvaltningen. Åtagandena är framtagna utifrån perspektivet

att de, på riktigt, ska göra skillnad för barns och elevers möjlighet till skolframgång. De avser att ge möjlighet för förskolechef och rektor att utveckla verksamheten för att säkerställa att varje barn och elev erhåller det stöd och den stimulans som behövs för att nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling.

Det systematiska kvalitetsarbetet

Förskolans kvalitativa utveckling är beroende av att verksamheten ständigt prövas och att resultat följs upp och utvärderas. Innehållet i det systematiska kvalitetsarbetet behöver kontinuerligt anpassas efter nya styrsignaler i statliga och kommunala styrdokument. Anpassning av kvalitetsarbetet ska erbjuda förbättrade möjligheter till uppföljning av enskilda barns utveckling och lärande i syfte att ge varje individ möjlighet att få syn på sin egen utveckling.

Huvudmannen behöver i sitt uppföljningsarbete ha god kunskap om enheternas verksamhet och behov för att kunna ge rätt förutsättningar. Behoven kan vara såväl ekonomiska som organisatoriska.

Ett led att säkerställa detta arbete är ett digitaliserat systematiskt kvalitetsarbete. I och med en digitalisering och samordning av det systematiska kvalitetsarbetet säkerställs att undervisningens kvalitet följs upp utifrån aktuella styrdokument, där alla nivåer i verksamheten synliggörs, från barn till huvudman.

Arbetet med digitalisering

Digitalisering är en statlig och kommunal prioritering. Digitala verktyg ska vara en naturlig del i utbildningen och utvecklingen av den pedagogiska verksamheten. Barn ska ges förutsättningar att utveckla sin digitala kompetens och digitala verktyg ska utgöra ett medel för förskolan vid fortlöpande samverkan med, och information till, vårdnadshavarna om mål och barnens utveckling.

För en framgångsrik digitalisering krävs en enhetlig digital basnivå som omfattar alla kommunens verksamheter och där den digitala infrastrukturen är anpassad efter verksamhetens behov. Det krävs också att den pedagogiska personalen ges förutsättningar för fortbildning så att de kan nyttja digitala verktyg i undervisningen på ett ändamålsenligt sätt. Det är också viktigt att de digitala systemen och tjänsterna utgår från användarens behov och är tekniskt kompatibla med varandra.

I och med detta behöver förvaltningen kartlägga den befintliga digitala lärmiljön och infrastrukturen såväl som pedagogers digitala kompetens. I kartläggningen är det viktigt att förvaltningens stöd- och specialistfunktioner och verksamhetsavdelning samt förskolechefer och medarbetare deltar. Detta då kartläggningen ska ligga till grund för beslut om en enhetlig digital lärmiljö såväl som behov av kompetensutvecklingsinsatser. Vidare kommer en digital strategi kopplad till undervisning tas fram, något som ställer krav på såväl ekonomiska som organisatoriska prioriteringar på enhets- och förvaltningsnivå.

Det språk- och kunskapsutvecklande arbetet

Språkutveckling är en livslång process och språket är en förutsättning för att kunna utveckla en människas tänkande, kreativitet och lärande. Inom barn- och utbildningsförvaltningen pågår en långsiktig satsning kring språk- och kunskapsutvecklande arbete. Syftet är att säkerställa att alla barn och elever i Huddinge kommuns förskolor och skolor ges likvärdiga förutsättningar att utveckla sitt språk och därmed får förutsättningar att utvecklas så långt det är möjligt. Satsningen är en del av det kommungemensamma arbetet kring ökad jämlikhet och minskad segregation.

Det språk- och kunskapsutvecklande arbetet kännetecknas av en tydlig språklig progression, från förskola till gymnasiet. Den förvaltningsövergripande språkplanen är ett ramverk för detta arbete där förskolans del grundas på tidigare framtagna språkstrategi "Utforska språken!". Planen syftar till att stödja barnen att uppnå ett rikt och nyanserat språk och ska vara en del av det dagliga arbetet samt bidra till en ökad kunskap och förståelse mellan olika skolformer.

För att säkerställa likvärdigheten i det språk- och kunskapsutvecklande arbetet planerar förvaltningen för kompetensutveckling inom området. Kompetensutvecklingen kommer ske genom föreläsningar såväl som workshop för att ge praktisk och handfast kunskap kring bland annat hur språklig interaktion äger rum, betydelsen av olika kommunikationssätt samt utforskande samtal för lärande. Även fristående verksamhet kommer erbjudas möjligheten att delta vid dessa tillfällen där det är möjligt.

Arbetet med attraktiv arbetsgivare och arbetsgivarvarumärket

I arbetet med att attrahera och behålla personal anser förvaltningen att det är viktigt att särskilt betona professionens utveckling och lärande. En nyckelfaktor för framgångsrik verksamhetsutveckling återfinns i det kollegiala lärandet. Lärande som sker i arbetet tillsammans med andra utvecklar såväl enskilda medarbetares kunskaper som gemensam kunskap.

Arbetet har sin utgångspunkt i den pedagogiska plattformen och grundar sig i forskning och beprövad erfarenhet. För att ytterligare förstärka forskningsgrunden i verksamheten har

barn- och utbildningsförvaltningen tecknat ett samverkansavtal med Södertörns högskola för att delta i ULF (Utveckling, Lärande och Forskning). ULF är en nationell försöksverksamhet som genomförs på uppdrag av regeringen mellan år 2017 och 2021. De övergripande målen för försöksverksamheten är att utveckla hållbara samverkansmodeller mellan akademi, förskola och skola vad gäller forskning, skolverksamhet och lärarutbildning. Syftet är att stärka den vetenskapliga grunden och det vetenskapliga förhållningssättet i utbildningsverksamheten. För att sprida kunskapen från försöksverksamheten och understödja kollegialt lärande pågår ett arbete med att utveckla förvaltningsövergripande nätverk.

Mot bakgrund av den kompetensbrist som råder är det även viktigt att förvaltningen arbetar för att så många som möjligt ska vilja vara aktiva i yrket så länge som möjligt. För detta kommer en strategi med incitament att stanna kvar inom yrket tas fram inom ramen för projektet attraktiv arbetsgivare och arbetsgivarvarumärket. Ett led i förvaltningens arbete med attraktiv arbetsgivare och arbetsgivarvarumärket består också i att de projekt som drivs inom förvaltningen får påverkan på den dagliga verksamheten. Att åtgärderna inte stannar inom projektet utan efter projektets slut utgör en naturlig del av denna.

Implementeringen av den reviderade läroplanen

Regeringen har beslutat om en reviderad läroplan för förskolan, Lpfö 18. Läroplanen träder i kraft den 1 juli 2019. Under året kommer därför ett omfattande, flerårigt implementerings- och fortbildningsarbete bli nödvändigt för att säkerställa att alla skolledare och all pedagogisk personal i förskolan har en erforderlig kompetens i läroplanens innehåll och vad det innebär för undervisningen i förskolan.

Åtagandet innebär att en bedömning av vad som behöver utvecklas i förskolan ska utformas. Den reviderade läroplanen ställer ökade krav på djupare kunskaper inom ett flertal områden så som t.ex. förskolechefers, förskollärares och barnskötares kunskap om barnkonventionen, hållbar utveckling, lek vilket gör att samtlig pedagogisk personal inom förskolan behöver kompetenshöjande insatser inom dessa områden.

Den reviderade läroplanen syftar också till att ytterligare tydliggöra kravet på systematik för att synliggöra och följa upp barnens progression i lärandet samt kring hur utbildningen utformas så att den utmanar och stödjer alla barn. Därmed blir det nödvändigt att genomlysna dessa processer på samtliga förskolor och tillsätta fortbildningsinsatser i de fall där det görs en bedömning av att arbetet inte lever upp till de krav läroplanen ställer.

Även ansvarsuppdelningen mellan de olika yrkeskategorierna blir tydligare vilket ställer krav på att fortbildning och nätverk i syfte att skapa enighet kring de olika uppdragens

innehåll samt hur samarbetet utformas mellan dessa olika uppdrag och roller. En stor vikt bör läggas på att skapa en samsyn kring de olika pedagogiska uppdragen på kommunnivå. Dialog med fristående verksamheter och samverkan kring vissa implementeringsinsatser ska ske.

Omorganiseringen av de nya förskoleområdena

Sedan år 2017 har Huddinge kommun en ny administrativ områdesindelning som fastställts av Kommunfullmäktige. Syftet är att den nya indelningen ska utgöra en gemensam bas för planering, administration och statistik i hela kommunorganisationen. Förvaltningen har därför tagit ett beslut om att omorganisera nuvarande förskoleområden i linje med detta beslut för att bättre kunna nyttja och bidra till de kommunövergripande processerna och underlagen som härrör exempelvis befolkningsprognoser och lokalförsörjning. Under 2019 kommer förvaltningen arbeta med att förbereda verksamheten och alla system inför övergången till den nya organisationen år 2020.

I samband med övergången till de nya förskoleområdena öppnas möjligheten upp för en ny ledningsstruktur som syftar till att understödja det pedagogiska ledarskapet för förskolechefer och minska arbetsbelastningen på chefer generellt. Denna ledningsstruktur föreslås bygga på ett funktionellt delat ledarskap, med förskolechefer som ansvarar för det

nationella pedagogiska uppdraget och enhetschefer som ansvarar för det kommunala uppdraget. Målet är att det pedagogiska ledarskapet ska stärkas och att likvärdigheten mellan förskolorna ska öka. Genom att organisera så att förskolechefer kan fokusera på kärnuppdraget ökar förutsättningarna för att uppnå högre kvalitet i undervisningen i och i åtagandena i synnerhet.

Omorganisationen är även prioriterad utifrån andra målområden såsom Attraktiv arbetsgivare och Sund ekonomi. Med den geografiska omorganisationen erhåller förskolecheferna bättre underlag kopplat till budgetmässiga förutsättningar då statistik idag presenteras utifrån dessa geografiska områden. Likväl planeras kommande förskolor utifrån dessa parametrar. Med funktionellt delat ledarskap finns en stark förhoppning om att kunna bidra till att stärka Huddinge kommuns arbetsgivarvarumärke och attraktivitet genom att erbjuda en möjlighet för fokus på det pedagogiska ledarskapet alternativt en möjlighet att fördjupa sig inom det kommunala uppdraget. De nya rollerna möjliggör även för kollegialt samarbete på chefsnivå och för minskad arbetsbelastning.

Arbetet kommer ställa stora krav på cheferna i samband med att förskolor med tillhörande personal och pedagogisk verksamhet ska övertas och andra ska lämnas ifrån till nya chefer. Likväl ställer det stora krav på förvaltningen att stötta cheferna i dessa processer.

Fler i jobb

Kommunens målsättning om fler i jobb är något som följer av förvaltningens ordinarie arbete. Sedan år 2015 ingår Huddinge i ett femårigt övningsskoleprojekt tillsammans med Södertörns högskola. Syftet med projektet är att skapa en lärarutbildning med tydligare fokus på professionsutveckling och att förbättra de blivande lärarnas undervisningsförmåga. Att ta emot lärarstudenter är en viktig del i barn- och utbildningsförvaltningens utvecklingsarbete och

är av betydelse för rekryteringen av förskollärare. För förskollärare innebär deltagandet i projektet en starkt handledar-kompetens som kan bidra till att utveckla och stärka den egna undervisningsförmågan. Genom ökade kontakter med högskolans lärare erhålls även tillgång till relevant aktuell forskning. Avtalet löper inom kort ut och vid fortsatt samverkan följer kostnader för handledarutbildning och seminarier.

God omsorg för individen

God omsorg är en förutsättning för undervisning och lärande i förskolans verksamhet. Det är dock inte bara i förskolans verksamhet som perspektivet råder. Förskolenämnden erbjuder idag tre icke lagstadgade verksamheter, med omsorg för barnen i fokus och som en service mot medborgarna. Dessa verksamheter är pedagogisk omsorg (familjedaghem), omsorg på obekvämtid och öppna förskolan.

I Huddinge kommun finns tre kommunala anordnare av *pedagogisk omsorg* (familjedaghem). Verksamheten har ett starkt omsorgsperspektiv och är inte lika lagstyrd som förskoleverksamheten och styrs inte av en läroplan. För de vårdnadshavare som är i behov av *barnomsorg på obekvämtid* finns möjligheten att söka en plats på avdelningen Nattviolen. Enligt kommunens lokalförsörjningsplan finns det planer på att etablera ytterligare tre sådana avdelningar

de kommande åren. *Öppna förskolan* vänder sig i första hand till barn och föräldrar som inte är inskrivna i förskolan. Verksamheten samverkar med många olika verksamheter i strävan att hjälpa barnfamiljer på olika sätt skapa nätverk och bryta isolering. Totalt sett finns sex öppna förskolor, varav fyra av dessa har familjecentraler. Öppna förskolans verksamhet bedöms som välbesökt.

Utöver detta erbjuder även Huddinge kommun barn, vars föräldrar är arbetslösa eller föräldralediga, ytterligare tid i förskolans verksamhet utöver lagstadgad rättighet. Enligt skollagen ska dessa barn erbjudas förskola under minst tre timmar per dag eller 15 timmar i veckan. I Huddinge kommun erbjuds denna målgrupp 25 timmar per helgfri vecka i

förskolans verksamhet både utifrån ett omsorgs- och lärandeperspektiv.

Enligt forskning så är skolframgång den enskilt viktigaste skyddsfaktorn för att ett barn eller ungdom ska utvecklas och klara av framtida utmaningar i livet. Det samlade preventionsarbetet i Huddinge bedrivs genom samarbete mellan utbildningsnämnderna, socialnämnden, kultur- och fritidsnämnden samt natur- och byggnadsnämnden. Kartläggning av projektet visar på att det finns insatser och påbörjat arbete inom ett flertal områden inom kommunen men att det behöver läggas mer resurser för att arbetet ska bedrivas verksamhetsnära och få en reell verkan för det preventiva arbetet för varje barn, ungdom och vuxen i Huddinge.

Ekosystem i balans

Kunskap om hållbar utveckling är en naturlig del av det pedagogiska uppdraget för att öka medvetenheten hos barnen om hur det egna beteendet påverkar miljön. Förvaltningen arbetar också aktivt med andra insatser så som att påverka attityder och ändra beteenden som till exempel matsvinn.

Enligt kommunens miljöprogram 2017-2021 ska samtliga farliga ämnen i varor och produkter som används i kommunens och som kan ha allvarliga hälso- och/eller miljöeffekter

ska senast 2021 bytas ut. I linje med detta ingår arbetet med att fasa ut skadliga kemikalier i förskola och till hjälp har förskolorna sedan ett par år tillbaka en framtagen handlingsplan för att säkerställa en giftfri förskola. Arbetet fortlöper inom ramen för de ekonomiska förutsättningarna som råder.

Arbetet med att erbjuda ekologiska livsmedel i de kommunala förskolorna, liksom uppföljningen av matsvinn, fortlöper.

Systematisk kvalitetsutveckling

För att säkra att barn- och utbildningsförvaltningen lever upp till målen i nationella och kommunala styrdokument arbetar verksamheterna med ett systematiskt kvalitetsarbete både på verksamhetsnivå och på nämndnivå. Kvalitetsarbetet ska stödja verksamheterna och skapa bättre förutsättningar för att i första hand utföra kärnuppdraget, vilket ligger i linje med kommunens särskilt prioriterade satsningar.

Under kommande år kommer ett större arbete att läggas på att digitalisera förvaltningens systematiska kvalitetsarbete hela vägen ut till enhetsnivå. Genom detta arbete skärps former och innehåll för det systematiska kvalitetsarbetet för att säkerställa en god insikt i framgångsfaktorer och utmaningar som verksamheten identifierar. Syftet är att varje barn ska få en likvärdig utbildning med hög kvalitet. Som ett led i det systematiska kvalitetsarbetet ingår också att kartlägga förvaltningens del- och huvudprocesser.

I förhållande till att barn- och utbildningsförvaltningen från och med 1 april 2019 inte längre omfattar gymnasienämndens ansvarsområde kommer förvaltningens uppdrag och

resursfördelning att förändras. Förvaltningen behöver därmed se över sin organisation och sina processer för att möta det behov som finns efter 1 april i syfte att garantera rättssäkerhet och att underlätta arbetet för de kommunala och för de fristående utbildningsaktörerna.

Ett exempel på ett sådant behov är en central resurs för utredning och verksamhetsuppföljning gällande de kommunala förskolorna utifrån klagomål och anmälningsärenden till tillsynsmyndigheter. Synpunkter, klagomål och annan information som kommer från vårdnadshavare och andra intressenter behöver systematiseras för att kunna ligga till grund för vidtagna förbättringsåtgärder i verksamheten. Förvaltningen följer idag kommunövergripande riktlinjer för hantering av synpunkter och klagomål men för att bättre säkra upp att barnen på de kommunala enheterna erhåller det som de har rätt till behöver arbetet förstärkas och resursättas. Resursättningen syftar även till att skapa bättre förutsättningar för dialog med klagande och rapportering gentemot tillsynsmyndigheter.

Attraktiv arbetsgivare

Som arbetsgivare ska kommunen attrahera och behålla engagerade, kompetenta och professionella medarbetare och chefer, något som ställer krav på alla delar av den sammanlagda personalprocessen – attrahera, rekrytera, introducera, utveckla och belöna. Det är särskilt prioriterat att aktivt arbeta med att vara en attraktiv arbetsgivare för rekrytering av ny personal såväl som för att behålla de som redan arbetar i kommunen.

Projektet Arbetsgivarvarumärket, vilket varit prioriterat i nämndens två senaste verksamhetsplaner, bedriver en rad insatser för att synliggöra förvaltningens arbete med att vara en attraktiv arbetsgivare. Detta arbete behöver fortsätta då barn- och utbildningsförvaltningen omfattas av flera bristyrkesgrupper samtidigt som barnkullarna på sikt blir större.

Det handlar bland annat om, som tidigare nämnts, ett påbörjat samarbete med Södertörns högskola för att delta i ULF, en nationell försöksverksamhet kring praktikinlärande forskning. Det handlar även om att tillsammans med fyra söder-törnskommuner ta fram en verksamhetsintegrerad utbildning. En styrgrupp och en projektgrupp, bestående av representanter från alla fem deltagande kommuner samt Södertörns högskola, arbetar under 2019 för att ta fram ett koncept för utbildningen samt ekonomiska förutsättningar och villkor för de studerande. Målsättningen är att utbildningen ska starta upp i januari år 2020.

Inom ramen för projektet Arbetsgivarvarumärket pågår även ett arbete med att ta fram olika budskap i syfte att förenkla och effektivisera barn- och utbildningsförvaltningens arbetsgivar kommunikation. Budskapen bygger på medarbetarnas egna berättelser, och med budskapen som grund i all kommunikation kan en positiv, rättvis och enhetlig bild av Huddinge kommun i allmänhet och barn- och utbildnings-

förvaltningen i synnerhet förmedlas. Det pågår även ett arbete med att utveckla förvaltningens olika introduktionsprogram, för såväl chefer som medarbetare, kvalitetssäkra rekryteringsannonser, samt kartlägga vilka mötesplatser och kanaler förvaltningen ska vara aktiva i.

I arbetet med attraktiv arbetsgivare har verksamheternas chefer en avgörande betydelse, inte minst när det gäller medarbetarnas arbetsmiljö och verksamhetens kvalitet. Mot bakgrund av detta ser förvaltningen ett ansvar att lägga ett särskilt fokus på cheferna och att stötta dem i hur de konkret kan arbeta med frågan.

Viktiga insatser på kort och lång sikt behöver ske inom områdena; lönebildning, arbetsmiljö, organisation, arbetsbelastning och arbetstider. Insatser som i ett första skede kan komma att kräva organisatoriska förändringar samt vara kostnadsdrivande, inte minst då insatser behöver vidtas för att minska verksamhetens sjukfrånvaro.

Under 2017 hade Huddinge den högsta sjukfrånvaron i Stockholms län. Under 2018 har sjukfrånvaron i Huddinge legat kvar på samma nivå som vid slutet av 2017, det vill säga på cirka 8 procent. Inom förskolan fortsätter frånvaron att stiga och här finns kommunens högsta sjukfrånvaro. I och med detta drivs ett särskilt arbete kring arbetsmiljö och rehabilitering där förvaltningens HR-avdelning ges särskilt stöd från kommunens centrala HR-avdelning. Insatsen är planerad att pågå under minst ett år och förvaltningen ser gärna att detta blir en långsiktig satsning.

Vidare arbetar förvaltningen med tidig rehabilitering, fortbildning för medarbetare med personalansvar samt att säkerställa att kommunens rehabiliteringsverktyg i arbetet. Syftet är att arbeta förebyggande och att tidigt identifiera medarbetare som uppvisar signaler på ohälsa.

Sund ekonomi

Utbildningssektorn är den verksamhet inom kommunen som är mest personalintensiv och som omfattas av en kompetensförsörjningsutmaning. Huddinge kommuns förskoleverksamhet har idag, i jämförelse med länet, relativt höga löner. Tillgång till kompetent och legitimerad personal är dock inte enbart kopplat till lönenivå. Uppföljning visar att möjligheten att attrahera och behålla personal återfinns i tillgången till ett kollegialt lärande. Lärande som sker i arbetet

tillsammans med andra utvecklar såväl enskilda medarbetare som den kollektiva kunskapen.

Lokalkostnader är en kostnadspost som har en direkt påverkan på de ekonomiska förutsättningarna men som ligger utanför nämndens ansvarsområde. Förvaltningen ser därför att pågående översyn av lokaler och dess kostnader i förhållande till bland annat självkostnadshyror fortloper i syfte att frigöra medel till verksamhetskostnader.

Skolverket ansvarar för Sveriges officiella statistik gällande utbildningsverksamhet och varje år samlas uppgifter in om bland annat personal och lokalkostnader. I tabellen nedan redogörs en jämförelse av kommunens kostnader för den kommunala förskoleverksamheten.

Kostnad per inskrivet barn 2017, kr	Totalt	Personal	Lokaler och inventarier
Huddinge	148 900	112 000	18 800
Stockholms län	156 300	108 800	21 800

Ovanstående tabell baseras på data från Skolverket, databas SIRIS. Utfall för år 2018 presenteras i maj 2019 av Skolverket.

Enligt den senaste officiella statistiken (utfall år 2017) är alltså den totala kostnaden per inskrivet barn i Huddinge kommuns kommunala förskolor något lägre än snittet i Stockholms län. Personalkostnaden är något däremot något högre, vilket betyder att kostnader för lokaler och inventarier är lägre än länssnittet.

Drift

I bokslutet 2018 redovisade förskolenämnden ett samlat överskott om 25,1 mnkr. Överskottet berodde framför allt på lägre volymer än förväntat samt att de kommunala förskolorna har gjort en återbetalning av tidigare års skuld enligt handlingsplanen för ekonomi i balans med 12,8 mnkr (dnr FSN-2017/701). De kommunala förskoleenheterna visade på ett underskott om 1 mnkr.

Budgetförutsättningarna för 2019 innebar en uppräknings av grundbeloppet för förskolorna på 4,3 procent inklusive pris- och lönekomensation samt politiska satsningar. Inför 2019 fattade förskolenämnden beslut om att skuldens återbetalning under år 2019 skulle avsättas centralt innan grundbeloppet går ut till respektive kommunal förskola, dvs. enligt samma princip som det kommunal avdraget. Med denna hantering av återbetalningen erhåller de kommunala förskolorna 2019 ett grundbelopp som är ca 1 procent högre än grundbeloppet 2018 samtidigt som skulden om 15,3 mnkr hanteras centralt.

Med anledning av förskolornas underskott från tidigare år har som tidigare nämnts en handlingsplan utarbetats i syfte att åstadkomma en ekonomi i balans. Handlingsplanen innehåller åtgärder som motsvarar besparingar och effektiviseringar inom ram. Denna plan fastställdes av förskolenämnden 2018-02-08 och gäller tills vidare. I det löpande ekonomiska arbetet sker återkommande uppföljningar ihop med förskolecheferna i syfte att säkra budget och prognoser. Förskolenämnden erhåller månadsvis rapportering av ekonomiskt utfall och budgetavvikelse.

Planeringsförutsättningar 2020-2022

I kommunstyrelsens fastställda planeringsförutsättningar för 2020-2022 finns förslag på uppräknings om 0 procent för

löne-, hyres- och prisökningar för 2020. Uppräkningen för år 2021 föreslås bli 1 procent och för år 2022 1,6 procent.

Det finns en osäkerhet kring anslag och bidrag 2019-2020. Lägre befolkningsutfall 2018 (-800) samt en lägre befolkningsökningstakt 2019-2022 ger effekter på volymerna och investeringsbehoven i verksamheterna.

Volym

Vid beräkning av volymer används befolkningsprognosen för barn i åldern 1-5 år och en beräknad servicegrad. Servicegraden visar hur stor andel av barnen i befolkningen som beräknas vara inskrivna i förskolan. Servicegraden har satts till 92,7 procent. Den slutliga beräkningen av volymerna kan göras först när den nya befolkningsprognosen är klar i slutet av april 2019.

I förskolenämndens verksamhetsplan för år 2019 angavs budgeterat antal inskrivna barn i förskolans verksamhet till 7 149, vilket grundades på Mål och budget 2019 och som beslutades av kommunfullmäktige i juni 2018. I december 2018, efter lagd budget för förskolenämnden, justerade dock kommunstyrelsen ner volymerna med 65 barn till 7 084 utifrån ny befolkningsprognos.

Snitt antal barn inskrivna i förskolans verksamhet beräknas öka med 31 barn till 2020 till totalt 7 115 barn i jämförelse med budgeterat antal barn år 2019 (totalt 7 084 barn). För detta erhåller nämnden 3,2 mnkr för ökade volymer. I planeringsförutsättningarna kompenseras nämnden för ökade volymer med 19,2 mnkr för år 2021 och med 14,6 mnkr för år 2022.

Lokalkostnader

Från och med 2018 har Huddinge kommun gått över till självkostnadshyror som avtalas på tre år. Nuvarande hyresavtal för *befintliga* lokaler gäller 2018-2020 så hyresjusteringar kommer att ske först 2021. Detta innebär att ingen hyreshöjning kommer att ske 2020, varför ingen uppräknings för detta finns med i planeringsförutsättningarna.

Enligt planeringsförutsättningarna kommer nämnden att kompenseras med ca 1,8 mnkr för hyror för *tillkommande* lokaler 2020. Enligt underlag från Huddinge Samhällsfastigheter (HUSF) kommer tillkommande kostnader för lokaler att uppgå till 3,7 mnkr, vilket betyder att nämnden åskar ytterligare 1,9 mnkr för tillkommande lokalkostnader.

Budgethållning

I budget 2019 har nämnden med hjälp av uppräknings för löne-, hyres- och prisökning samt särskilda politiska prioriteringar erhållit förutsättningar för en ekonomi i balans.

Budget 2020 baseras på 2019 års budget med uppräknings för volymer och lokaler. Utifrån planeringsförutsättningarna med föreslagen 0 procent i uppräknings behöver därmed förskolenämnden hantera löne-, avtal- och prisuppräknings

samt skuldåterbetalning inom ram. Likväl måste förskolorna hantera den omfattande fortbildningsinsats som krävs i samband med att den reviderade läroplanen träder i kraft juli 2019 tillsammans med de åtaganden som tidigare redovisats och som bedöms som prioriterade för att nå långsiktig kvalitet i verksamheten. En fortsatt viktig målgrupp är barn i behov av särskilt stöd. Etablering, utveckling och avveckling av lokaler är också ett viktigt område som påverkar de ekonomiska förutsättningarna för förskolorna.

Lönekostnader

Under år 2018 ökade medellönen för förskollärare med 2,9 procent och för barnskötare med 2,6 procent. Under år 2020 kommer den procentuella ökningen av lönekostnader att behöva hanteras inom ram då uppräkningslönen för löner är 0 procent. Om lönerna ökar med 2 procent 2020 så motsvarar det en ökad kostnad om 10,9 mnkr. Likaså om övriga kostnader ökar med 2 procent motsvarar det en ökad kostnad om 6,8 mnkr. Totalt sett blir det 17,7 mnkr som måste hanteras inom ram och i relation till antal tjänster motsvarar det exempelvis 30,3 förskollärare alternativt 41,3 barnskötare för år 2020. I tabellen nedan redovisas differensen mellan planeringsförutsättningarnas uppräkningslönen och en potentiell kostnadsökning om 2 procent för åren 2020-2022.

Kostnader, mnkr	2020	2021	2022	Summa
Personalkostnader	-10,9	-5,6	-2,3	-18,8
Övriga kostnader	-6,8	-3,5	-1,4	-11,7
Summa kostnad inom ram	-17,7	-9,1	-3,7	-30,5
Motsvarar antal förskollärare	30,3	15,6	6,3	52,2
Motsvarar antal barnskötare	41,3	21,2	8,6	71,2

Ökade lönekostnader beror på högre ingångslöner, löneöversyn och löneglidning. Bristen på behöriga förskollärare och barnskötare i länet är stor och kommer enligt rapporten "Var finns jobben?" av Arbetsförmedlingen (publicerades februari 2019) att fortsätta öka de kommande fem åren. Detta kommer att ha fortsatt påverkan på löneläget.

Priser- och avtal

Enligt SKL är prognosen för konsumentprisindex (KPI) ökning 3,0 procent under 2020, 2,9 procent under 2021, och 2,8 procent under 2022. Prognosen för ökade kostnader för nämndens avtal och licenser beräknas till 0,1 mnkr för 2020.

Återbetalning av skuld

Under 2019 ska de kommunala förskolorna enligt handlingsplanen för ekonomi i balans återbetala återstående 50 procent av skulden för 2016 samt 50 procent av 2017 års skuld, totalt 15,3 mnkr. År 2020 kommer resterande skuld från 2017 att återbetalas om totalt 11,3 mnkr.

Återbetalningsår:	2018	2019	2020
	2012 100%	2016 50%	2017 50%
	2013 100%	2017 50%	

År vars skuld ska betalas tillbaka under året samt andel av skulden:	2014 100%		
	2015 100%		
	2016 50%		

Beslut kommer att behöva tas av förskolenämnden dels kring återbetalningsplan för de kommunala förskolornas underskott om 1 mnkr som uppkom 2018 och dels om principen för hur skulden 2017 ska återbetalas under 2020, dvs. centralt eller per enhet.

Utveckling av den pedagogiska verksamheten

Under föregående år har enheter och förvaltning haft fokus på att följa handlingsplan för ekonomi i balans. Kommande år behöver den pedagogiska utvecklingen prioriteras, detta inom givna ekonomiska ramar.

De kommunala förskolorna bedriver i grunden verksamhet i linje med nationella styrdokument och kommunala mål men att den ekonomiska situation som varit bedöms ha hämmat den pedagogiska utvecklingen. Trygghet och omsorg bedöms fortsatt vara god men förskolorna behöver vidta åtgärder och beredas möjlighet för ökad måluppfyllnad inom ramen för förskolans undervisningsuppdrag.

Detta är särskilt viktigt i relation till att en reviderad läroplan träder i kraft i juli 2019, vilket tidigare redogjorts för under rubriken Utbildning med hög kvalitet. Detta är en extraordinär omständighet som kommer att innebära att en större fortbildningsinsats behöver genomföras för att kunna anpassa kommunens förskoleverksamhet till de nya ändringarna i detta centrala styrdokument.

Fortbildningsinsatsen behöver resursättas för att täcka upp kostnader för föreläsare och viss vikariekostnad för hela eller delar av personalgruppen, beroende på innehållet i läroplanen. Fortbildningsinsatserna behöver alltså anpassas till de olika pedagogiska yrkesgrupperna såsom förskolechefer, förskollärare, barnskötare och personal utbildad för arbetet med barn. Denna anpassning av fortbildningen till olika kompetensnivåer bedöms som särskilt resurskrävande.

Likaså behöver de övriga åtaganden som identifierats som viktiga för att nå långsiktig kvalitet i verksamheten resursättas. Det handlar om personella resurser inom förvaltningen som kan ansvara för fortbildningsinsatser och nätverk samt agera stöd för chefer. Det handlar om att säkra upp medel för att täcka upp vikariekostnader för pedagogisk personal vid fortbildningsinsatser och deltaganden i nätverk (inkl. ULF). Det handlar också om att säkerställa möjligheten att köpa in litteratur, pedagogiskt material och digitala verktyg/accesspunkter.

Barn- och utbildningsförvaltningen är en resurseffektiv organisation som har avsevärt mindre resurser för att möta det kommungemensamma uppdraget än andra jämförbara förvaltningar. Förvaltningen förordar att en översyn av förvaltningens gemensamma resurser genomförs på kommunnivå.

Detta för att säkerställa att alla förvaltningar har likvärdiga förutsättningar att möta kommunuppdraget och de politiska prioriteringar som beslutas i samband med mål och budget.

Barn i behov av särskilt stöd

Enligt skollagen ska förskolechefen ansvara för att alla barn får det stöd de behöver för sitt lärande och sin utveckling. Barn- och utbildningsförvaltningen bedömer att målgruppen barn i behov av särskilt stöd ökar på förskolorna, vilket även är något som observerats i andra kommuner. Det finns ett generellt behov av praktisknära fortbildning för pedagogisk personal kring hur förskolans verksamhet kan utformas så att barn som av olika skäl behöver särskilt stöd för sin utveckling erbjuds en god miljö för utveckling, lek och lärande. Denna fortbildning behöver resurssättas i form av ersättning av vikariekostnad, litteratur och material.

I de kommunala förskoleområdena finns åtta specialpedagoger omvandlat till heltidstjänster. Dessa ingår i ett nätverk och får handledning av chefen för förskolans stödverksamhet. Specialpedagogerna erbjuder bland annat workshop om verksamhetsutformning och tydliggörande pedagogik i sina respektive områden. Del av tjänsterna finansieras idag av ett bidrag om 77 kr per barn och månad för specialpedagogiska insatser. Då full finansiering av dessa tjänster inte utgår blir det en utmaning att säkerställa att denna kompetens bibehålls när verksamheterna behöver anpassa sin organisation utifrån ekonomiska förutsättningar. Detta samtidigt som behovet av specialpedagogiska insatser ökar i relation till målgruppens ökning i antal.

Tilläggsbelopp riktar sig till barn som har *omfattande* behov av särskilt stöd på grund av medicinska, fysiska och/eller neuropsykiatriska svårigheter. Sedan år 2016 har det skett en förändring i lagstiftning som gör att kommunerna behöver göra individuella bedömningar av varje barns behov vid beslut tilläggsbeloppets nivå. Schablonbelopp är inte längre tillåtet. Beviljat tilläggsbelopp har under de senaste åren ökat med ca 4 mnkr per år, vilket ligger i linje med att både antal barn och deras stödbehov har ökat. Bedömningen är att tilläggsbeloppen kan komma att öka även under 2020. Insatser vidtas dock för att se över hur kostnadsutvecklingen kan bromsas, utan att barnens rättigheter till stöd påverkas.

Etablering, utveckling och avveckling av lokaler

Förvaltningen har kunnat utläsa ett mönster av att nyetablerade kommunala förskolor har svårt att klara ekonomin inom ram och bär med sig dessa nystartskostnader in i kommande år. Dessa förskolor har höga etableringskostnader för förskolechef, kökschef, administratör samt pedagogisk personal, iordningsställande av lokaler och höga kapitaltjänstkostnader (inventarieinköp till alla rum och kök samt läromaterial) kopplade till de första verksamhetsåren samtidigt som det kan ta flera månader innan alla barnen finns på förskolan.

Det innebär i dagsläget att nämnden måste lägga ett besparings-/effektiviseringskrav för att finansiera den nystartade enheten. I praktiken innebär det att grundbeloppet inte kommer barnen till godo i verksamheten i samma utsträckning som det gör i de förskoleområden där nystartade förskolor inte belastar budgeten. Därmed bedrivs inte verksamhet på lika villkor bland de kommunala förskolorna. Med tanke på den höga expansionsstakten i Huddinge kommun är detta en viktig kostnadspost att ta hänsyn till.

En potentiell lösning för att motverka denna effekt och planera för framtidens etablering av nya förskolor är att nämnden erhåller etableringsbidrag som lämnas till nya kommunala och fristående förskolor. Bidraget bör bland annat beräknas på tillkommande kostnader för personal för uppstart och höga kapitaltjänstkostnader de första tre åren. Under år 2020 tillkommer en ny förskola (Högmora) och en förskola byggs om och byggs ut i antal platser (Svalan). Fram till och med 2024 planerar Huddinge kommun att starta upp sex nya förskolor och tre kommer att byggas om. Se bilaga för detaljer kring lokalförsörjningen.

Huddinge kommun är som tidigare nämnts en expansiv kommun och för att hantera en ökad befolkningssmängd till år 2030 behöver i snitt ca 3,5 förskolor per år etableras i kommunen. Nämnden har fastställt de kommande årens planer på nybyggnation och gjort en fördelning om vilka som ska drivas i kommunal regi och vilka som ska drivas i fristående regi. Viktigt blir att säkerställa centrala resurser för att samordna arbetet med de kommunala nybyggnationerna. Idag hamnar mycket av det praktiska arbetet inför starten av en ny förskola direkt på förskolechefen att hantera och organisera, vilket görs på bekostnad av huvuduppdraget, dvs. att leda befintlig pedagogisk verksamhet. Det blir särskilt viktigt med en ansvarig resurs för arbetet när förskolor ska byggas i geografiska områden som idag inte ens har en förskolechef, såsom i Högmora.

Likaså behövs denna resurs för att hantera avveckling av lokaler, dvs. att kunna samordna och leda evakuering och flyttar samt nedläggning av verksamhet. Vid flytt/evakuering uppstår kostnader för flyttfirma, städning, magasinering m.m. som belastar driften för innevarande år.

Vid just nedläggning av verksamhet, där lokalerna behöver rivas, blir nämnden ekonomiskt ansvarig för att hantera restvärde inom ram. Under år 2018 uppgick exempelvis kostnaderna för restvärde till ca 1,5 mnkr för nedläggningen av förskolan Falken. Detta restvärde var inte budgeterat inför 2018 och återbetalades med medel som var avsatta för arbetsmiljöförbättrande åtgärder. Under 2019 kommer nämndens ekonomi att belastas med ett restvärde för förskolan Svalan om ca 1,4 mnkr. Restvärdet för Balingsnäs på 1,5 mnkr kommer att belasta år 2020. Detta är alltså en kostnadspost som nämnden bör kompenseras för.

I de befintliga lokalerna behöver förskolornas inne- och utemiljöer prioriteras. I både inne- och utemiljöerna måste en basnivå för pedagogiskt material och pedagogiska miljöer fastställas och resurssättas. Likväl måste en del arbetsmiljöförbättrande åtgärder vidtas.

Strukturkvalitet

Förskolornas förutsättningar för undervisning och omsorg i form av pedagogernas utbildningsnivå och barngruppernas storlek benämns i förvaltningens kvalitetsredovisning som strukturkvalitet. Dessa är viktiga parametrar att följa då de ekonomiska förutsättningar som ges förskolorna påverkar utfallet på dessa.

Utbildningsnivå personal, kommunal regi (%)				Länet 2017
	2015	2016	2017	
Andel årsarbetare med förskoll- ärarlegitimation	-	28	29	30
Andel årsarbetare med pedago- gisk högskoleexamen	29	28	31	32
Andel årsarbetare utan utbild- ning för arbete med barn	34	37	37	39
Barngruppernas storlek, kommunal regi				Länet 2017
	2015	2016	2017	
Antal barn per avdelning	17,4	17,0	16,9	15,8
Antal barn per småbarns- avdelning	15,0	14,4	14,3	13,3
Personaltäthet, kommunal regi				Länet 2017
	2015	2016	2017	
Antal barn per årsarbetare	5,6	5,3	5,1	5,1

Källa: Uppgifterna är tagna från Skolverket och är de senaste officiella och jämförbara utfall som finns tillgängliga. Utfall för år 2018 presenteras i maj 2019 av Skolverket.

Det krävs förskolläraryrke för att kunna ansvara för det pedagogiska arbetet i förskolan. Bland de kommunala enheterna har behörigheten ökat något mellan de två senaste årens mätningar. Likaså har andelen personal med pedagogisk högskoleexamen ökat. Andelen personal utan utbildning för arbete med barn ligger kvar på samma nivå och ligger under snittet för länet. Till följd av det ekonomiska läget och osäkerhet kring barnantalet under år 2018 har vakanta förskollärartjänster i stor utsträckning istället stärkts upp med barnskötare och på tidsbegränsade anställningar. Flera förskolor har också avvaktat med att tillsätta vakanta tjänster för att minska personalkostnaderna. Några förskoleområden har också valt att dra ner på lednings- och administrativa funktioner. Prognosen framåt är därför att utfallen för behörighet kommer att försämrats något.

De kommunala förskolorna har i snitt större barngrupper än i Stockholms län utifrån år 2017 års utfall. I Riket var det år

2017 i snitt 15,8 barn per avdelning och 13,3 barn per småbarnsavdelning. Snittet för Huddinge kommun, Stockholms län och Riket övergår därmed alla Skolverkets riktmärken, vilket visar på en utmaning för samtliga kommuner att uppnå dessa barngruppsstorlekar. Samtidigt ligger Huddinge kommun på snittet för personaltäthet i länet. Det finns fog att tro att utfallet för år 2018 även här kan komma att försämrats utifrån det ekonomiska läge som varit och som fortsätter under kommande år.

Översyner och utredningar

Resursfördelning

Alla barn i förskolan har enligt skollagens 1 kap. § 8-9 rätt till en likvärdig utbildning av hög kvalitet oavsett vilken förskola de än går på och oberoende av geografisk hemvist samt socioekonomiska förhållanden. Kommuner ska enligt skollagen 2 kap 8 b § fördela resurser till utbildning inom skolväsendet efter barnens olika förutsättningar och behov. Hur medel ska fördelas till förskolorna utifrån denna lagstiftning fastställs i en resursfördelningsmodell, där socioekonomisk resursfördelning är en viktig del. För att säkerställa att rådande modell resulterar i att medel fördelas likvärdigt behöver denna under 2019 genomlysas.

Vikten av att göra detta arbete har även Skolinspektionen fastslagit i ett beslut under 2018. Myndigheten genomförde 2017-2018 en granskning av kommunens styrning och ledning av förskolans kvalitet. I samband med det beslutade Skolinspektionen att huvudmannen behöver utvärdera resursfördelningsystemets effekt och säkerställa att alla förskolor får likvärdiga förutsättningar, särskilt med fokus på den socioekonomiska ersättningen. I samband med genomlysningen av resursfördelningsmodellen i stort behöver även kriterierna och ramar för den socioekonomiska resursfördelningen ses över. Detta kan komma att innebära en annan omfördelning inom ram än den fördelning på 10 mnkr som budgeterats för 2019. Effekterna av denna genomlysning föreslås i så fall i samband med årets verksamhetsplan men bör tas i beaktande vid resurssättningen av nämndens budget.

Skolkostnadsutredning

En skolkostnadsutredning (SOU 2016:66 "Det stämmer! Ökad transparens och mer lika villkor") har genomförts på uppdrag av regeringen i syfte att genomlysas bland annat redovisningen av skolkostnader och beräkningsmodeller för bidragsbelopp. Detta för att öka transparensen mellan kommunala huvudmän och fristående huvudmän. Utredningen föreslår förändringar som innebär främst administrativa kostnader för redovisning av beräkningar av bidragsbelopp och säkerställande av att lika villkor tillämpas. Detta är ännu oklart vilket lagförslag regeringen kommer att lägga som resultat av utredningen och vilken påverkan det får på kommunerna.

Investeringar

Förvaltningen har beräknat behovet av inventarier till nya förskolelokaler och för nyanskaffning av uttjänta inventarier. Investeringsramen består av investeringar enligt lokalplan på 7,5 mnkr för 2020 och avser inventarier till nya förskolelokaler. Investeringsramen består också av ett generellt anslag för övriga inventarier på 3,6 mnkr och avser främst datorer, möbler som behöver bytas ut och accesspunkter. Total investeringsram för inventarier uppgår till 11,1 mnkr för år 2020. Förskolenämndens behov av investeringar i nya inventarier och återanskaffning av inventarier uppgår över planperioden 2020-2022 till sammanlagt 43,6 mnkr. Se även bilaga 2 för mer detaljer.

Investering inventarier, tkr					
	2020	2021	2022	2023	2024
Summa lokalplan	7 500	6 000	2 500	4 500	4 500
Summa övrigt inventarier	3 650	3 750	3 750	3 750	3 750
Summa totalt inventarier	11 150	9 750	6 250	8 250	8 250

Förvaltningen planerar för nyanskaffning av inventarier 2020 till de nyetableringarna av förskolan Svalan och en ny förskola i Högmora på 4 mnkr. Ny lekgårdsutrustning till förskolan Linnéan planeras för och investeringskostnaden uppgår till 3 mnkr med en avskrivningstid på 10 år. I planeringsförutsättningarna finns det budgeterat för arbetsmiljöförbättrande åtgärder på befintliga lokaler och investeringar på 0,5 mnkr. Under övriga inventarier ingår nyanskaffning av datorer och andra maskiner exempelvis projektorer vid nyetablering av förskolor, anskaffning av möbler i befintliga förskolor samt utökning av accesspunkter. För 2020 uppskattas ett investeringsbehov på 3,6 mnkr för övriga inventarier.

Lokalkostnader (hyra)

I Plan för Samhällsbyggnad och planering beskrivs planerade förskoleprojekt utifrån känd bostadsexploatering och beräknad befolkningsökning. I Planeringsförutsättningar 2020-2022 finns en resursfördelningsram med en uppräknings om 1,8 mnkr år 2020, 5,7 mnkr år 2021 samt 4,5 mnkr år 2022.

Beräknad tillkommande lokalkostnad (hyra)					
	2020	2021	2022	2023	2024
Summa hyra	3,7	7,1	7,7	7,3	6,8
Budgetram enligt planeringsförutsättningar	1,8	5,7	4,5		
Differens mot ram	1,9	1,4	3,2	7,3	6,8

Förvaltningen har tillsammans med lokalplaneringssektionen på kommunstyrelsens förvaltning (KSF) gjort en bedömning att kostnaderna för den utökade planperioden 2020-2024 är högre än de tilldelade medlen för lokaler i planeringsförutsättningarna. Lokalbehovet förändras över tiden och enligt den senaste avstämningen över tillkommande förskolor och avveckling av förskolelokaler så kommer lokalkostnaderna att öka för 2020 och perioden framåt. Se tabell ovan. Se även bilaga 3 för fullständig sammanställning.

Planerade förskolor och ombyggnationer 2020-2021

Under år 2020-2021 planeras en ny förskola i Högmora att starta med kapacitet för cirka 160 förskolebarn och åtta avdelningar.

Två nya förskolor med omsorg på obekvämtid planeras för under 2020-2021; en förskola om cirka 120 platser vid Häradsvägen/Utsäljeleden i kv. Bildhuggaren 1 (i kombination med ett äldreboende) och en förskola i Skogås, förskolan Svalan, med plats för cirka 160 barn.

På förskolorna Linnean i Flemingsberg och Nyckelpigan i Vårby planeras det för lekgårdsutrustningar som ger hyresökningar år 2020.

Förskolan Balingsnäs planerar att rivas och en ny förskola i två plan med kapacitet för cirka 160 förskolebarn ska byggas på tomten, vilket blir preliminärt klart andra halvåret 2021.

År 2021 planeras en ny förskola i Sjöängen i Trångsund om cirka 160 barn att stå klar. I samband med det lämnar kommunen sina lokaler i nuvarande Sjöängen förskola.